

Scientific Journal

VIRTUS

#20, Part 1, January, 2018
published since 2014

2018

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ

Бондаренко О.В.
ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ ПРО РЕЛІГІЮ
СТУДЕНТА ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ:
СПРОБА УЗАГАЛЬНЕННЯ 10

Грищенко Н.В.
ТВОРЧИСТЬ ЯК МОДУС УКОРІНЕНОСТІ ЛЮДИНИ
В БУТТІ 14

Давидюк В.Ф.
ПОЛІСЬКІ «ПОХОДИ»: МІЖ «КРАКОВ'ЯКОМ»
І «КАРАПЕТОМ» 18

Косюк О.М.
«ЕВАНГЕЛІЄ ВІД ХОМИ» ЯК ПЕРШОДЖЕРЕЛО
РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ 22

Кукуре С.П.
КАТЕГОРИИ «ВЕРА», «СВЯТОСТЬ», «ДАРНА»
В ФИЛОСОФСКОЙ СИСТЕМЕ ЙОНАСА ТРИНКУНАСА 27

Лисоколенко Т.В.
ЛИМИНАЛЬНОСТЬ ИГРЫ: Й. ХЕЙЗИНГА VS Р. КАЙУА 29

Скрицька Н.В.
МЕТАФІЗИЧНІ ОСНОВИ ГАЙДЕГГЕРІВСЬКОГО БУТТЯ 32

Слоток П.В.
ДО ПРОБЛЕМИ ОБГРУНТУВАННЯ ЕТИКИ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ТРАНСЦЕДЕНТАЛЬНО-
ПРАГМАТИЧНІЙ ФІЛОСОФІЇ К.-О. АПЕЛЯ 35

Урсу Н.О.
ПОДОМІНІКАНСЬКИЙ ХРАМ В ЯЗЛІВЦІ 41

Щербініна О.М.
СВІТОГЛЯДНА ДЕТЕРМІНАНТА МУЗИЧНО-
ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ
ТВОРЧОСТІ В.А.МОЦАРТА) 44

Яценко О.Д.
ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА В ПРОСТОРІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ 47

ПСИХОЛОГІЯ

Гордієнко І.О., Кримова Н.О., Лисенко О.М.
РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНОГО РЕСУРСУ
В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ 52

Кльоц Л.А.
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПОВЕДІНКОВОГО
КОМПОНЕНТУ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ
ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ 56

Чуйко Г.В., Комісарик М.І.
ПРОБЛЕМА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ СТУДЕНТІВ –
ПРЕДСТАВНИКІВ «ДОПОМАГАЮЧИХ» ПРОФЕСІЙ 70

ПЕДАГОГІКА

Білявець С.Я.
РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-
ПРИКОРДОННИКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ
ВІЙСЬКОВО-СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН 74

Богославець Л.П.
ПРОПЕДЕВТИЧНИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ 79

Валійова Т.Б.
АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДІВ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ
В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ 83

Варга Н.І.
ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 86

Вергун Т.І., Савченко І.В.
ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИКИ
НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ 90

Воронцова І.А., Влащенко С.В.
АСПЕКТИ ТА НАПРЯМКИ ЕКОЛОГІЧНОГО
ВИХОВАННЯ МОЛОДІ 94

Гризодуб Т.В.
МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
КОМП'ЮТЕРІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ 99

Давискиба В.О.
ЗМІСТОВНО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ТЕХНІКІВ-ЕЛЕКТРОМЕХАНІКІВ
У КОЛЕДЖАХ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ 102

Дороніна Т.М.
ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ВЕРБАЛЬНОГО
І НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО
ФЕЛЬДШЕРА З ПАЛІАТИВНИМИ ХВОРИМИ 107

Дрижак В.В., Разумейко Н.С., Педорич А.В.
ПОДОЛАННЯ АНТИСОЦІАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ
ПІДЛІТКІВ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ
ВЗАЄМОДОПОМОГИ РОВЕСНИКІВ 110

Дубровська Л.О., Самойленко О.В., Дубровський В.Л.
ВИХОВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ

УДК 37.017-053.67:502.1(045)

Воронцова І.А.,

*к.б.н., доцент кафедри спортивно-педагогічних та біологічних дисциплін,
Харківська гуманітарно-педагогічна академія, irivorontsova08@gmail.com*

Власенко С.В.,

*к.б.н., науковий співробітник, національний природний парк «Гомільшанські ліси», s.vlaschenko@gmail.com
Україна, м. Харків***АСПЕКТИ ТА НАПРЯМКИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ
МОЛОДІ**

В результаті людської діяльності та техногенного впливу в природних екологічних системах відбуваються незворотні негативні зміни. Для їх подолання людству потрібно створити нову культуру взаємовідносин з природою та кардинально змінити систему виховання. В наші дні екологічна освіта розглядається як головна умова виходу людства з екологічної кризи.

На шляху до рішення існуючої проблеми були розроблені програми екологічного виховання молоді по принципу безперервності та наступності в системі родина-школа-вуз. Застосування методу «польова екологія» та використання для занять природних територій національних природних парків показали високу ефективність такого підходу і в значній мірі сприяли підвищенню наочності, розумінню проблеми та засвоєнню матеріалу.

Ключові слова: екологічна криза, екологічне виховання молоді, «польова екологія».

Постановка проблеми. В природних екологічних системах в результаті людської діяльності та техногенного впливу відбуваються незворотні негативні зміни. Серед багатьох чисельних проблем, які постали перед людством, головною є екологічна катастрофа.

Що стосується України, то в наслідок нехтування об'єктивними законами розвитку і відтворення природно-ресурсного комплексу існуючу екологічну ситуацію в Україні визначають як кризову. Результатом цього стало різке погіршення стану здоров'я людей, зменшення народжуваності та збільшення смертності, а це загрожує вимиранням і біологічно-генетичною деградацією народу України [1].

Подолати екологічну кризу одними технічними засобами вже неможливо, тому людству потрібно створити нову культуру взаємовідносин з природою. Для цього екологічні уявлення повинні проникати у всі сфери наукового та громадського життя.

Вирішення поставлених завдань передбачає не тільки усвідомлення змісту й значення майбутніх змін, необхідності нового способу буття, але й радикальні зміни ціннісних орієнтацій окремої людини й суспільства в цілому, зсув пріоритетів у вирішенні екологічних проблем із техніко-економічної сфери в бік ідеології, моралі й освіти [2].

Сучасна екологічна освіта повинна задовольняти зростаючим потребам суспільства. Розвиток й становлення систем екологічної освіти в різних країнах визначили координуючу роль міжнародних державних і суспільних екологічних організацій. Міжнародним екологічним рухом педагогів розроблені методики екологічного виховання, визнані й опробовані в розвинених країнах світу [3].

Із 90-х рр. XIX ст. в освітніх системах Заходу екологічне виховання втримує свої позиції завдяки трьом найбільш впливовим програмам: програмі із природознавства, "навчання на свіжому повітрі", природоохоронного виховання, в основі яких –

цілеспрямоване формування турботи про навколишнє середовище [2].

Характерним моментом для сучасної європейської екологічної педагогіки є посилення емоційно-почуттєвої складової, зростання значення духовної, естетичної цінності природи й, відповідно, зміна вектора розвитку моделі екологічної освіти – від дидактики катастроф у 80-х рр. до «педагогіки переживань (Erlebnispedagogik)» у 90-х рр. минулого сторіччя.

«Педагогіка переживань» прагне навчити сучасну людину адекватно «бачити» себе в навколишньому середовищі. Почуттєве сприйняття й розуміння світу природи, як частини свого єства допомагає любити його як самого себе й докладати максимум зусиль для охорони й процвітання навколишніх форм життя. «Педагогіка переживань» приваблює використанням веселих цікавих ігор, і це вигідно відрізняє її від методів традиційної школи. Діти, перебуваючи в лісі, виконують вправи на уважність, із зав'язаними очима ведуть пошук природних об'єктів і намагаються зробити їх природознавчий або міфологічний опис. В ігровій формі проводиться так зване медитативне спілкування із природою, у ході якого ніби стирається грань між людиною й навколишнім її світом. У результаті такого контакту вони починають сприймати себе частиною природи, що спричиняє глибокий процес ідентифікації й забезпечує надалі свідоме екологічне поведіння й відповідні дії.

У руслі «педагогіки переживань» працює так звана «лісова» педагогіка (Waldpädagogik). У центрі її уваги перебувають залежності між людиною й навколишнім середовищем, проблеми використання лісових багатств. «Лісові» школи – «природні» або «дикі» (Naturschulen або Wildnisschulen) – забезпечують безпосереднє спілкування із природою різноманітному колу осіб. У діяльності цих шкіл особливо яскраво проглядається тенденція до посилення духовних, естетичних цінностей в екологічному вихованні [4].

Суттєве вдосконалення системи екологічної освіти є одним з найважливіших моментів для нашої держави сьогодні. Ключовим принципом взаємодії людського суспільства й природи мають бути продумане, науково-обгрунтоване співіснування [5].

Навчити цьому можливо через чітко поставлене екологічне виховання, яке формує у людини екологічну культуру. Тому саме на молодь покладається велика надія на зміну пріоритетів, розуміння розвитку оточуючого природного середовища, знаходження способів співіснування людини і природи.

Мета статті. Ознайомити з новими підходами до вдосконалення системи екологічної освіти та застосування у вихованні методів безперервності екологічної освіти та методу «польової екології».

Вклад основного матеріалу. Екологічні проблеми в сучасному світі, стають головними проблемами для людства. Помилки, які були зроблені в минулому наблизили нас до порогу екологічної катастрофи. Екологія стає лідером наукової картини світу. Саме такий підхід змінює методологію освіти на всіх рівнях [6].

В наші дні екологічна освіта розглядається як головна умова виходу людства з екологічної кризи. Проте проблема не в тім, як засвоїти нові ідеї, а в тім, як позбутися від старих [7]. Саме старі погляди на відносини людства і природи стають суттєвим гальмом у виході з екологічної кризи.

Враховуючі ці та інші фактори нами були розроблені програми екологічного виховання молоді починаючи з дитячого садка і до завершення вищого навчального закладу. У суспільному розвитку дитини важливу роль грає сім'я, яка є необхідним складовим елементом соціальної структури. Ніде дитина не отримує тої гамми почуттів і широкого кола понять про життя, про оточуюче середовище яке дає сім'я. Діти – це майбутнє нашої країни і входження до світу вони починають саме в оточенні сімейного кола [4].

Дуже важливим є розуміння і впровадження в екологічній освіті принципу безперервності та наступності екологічного виховання. Метою безперервного екологічного виховання та екологічної освіти – є формування відповідального відношення кожної людини до навколишнього середовища і навчання навикам компетентного прийняття рішень в процесі природокористування. Тому принцип наступності екологічного виховання повинен проходити в системі родина-школа-вуз. Такий підхід дає можливість отримати позитивні результати.

Особливо важливо якомога раніше почати формування у дітей правильного відношення до тварин і рослин, до природи в цілому. Основний принцип, що засвоюється в цьому віці й проходить надалі через все життя, є теза – «все живе повинне жити».

Програми екологічного виховання створюються за віковими ознаками і поділяються на

1. дошкільне виховання, яке включає виховання у сім'ї та дитячому дошкільному закладі;
2. екологічне виховання у школі;
3. екологічне виховання у вищому навчальному закладі.

Початок процесу формування екологічного світогляду відбувається під час дошкільного дитинства, коли закладають перші основи світорозуміння і практичної взаємодії з природним середовищем. Подальший успіх у формуванні екологічно освіченої особистості закладається саме з дошкільного виховання [7].

Екологічна складова виховання починає проявлятися в дітей з 1, 5-2 літньому віці, коли з моменту пізнання навколишнього світу для дитини особливе місце займають тварини, а потім і рослини, які оточують його в житті. Можливість прямого «спілкування» з нашими міськими тваринами (голубами, горобцями, граками, галками та ін.) відкриває перед дитиною дивний світ живої природи. Це відбувається як би саме собою й завдання батьків сприяти цьому спілкуванню, допомагати розібратися у видах, що зустрічаються, на рівні розмірів, фарбування, та їх голосів. Що стосується останнього, то дитина починає ідентифікувати для себе звукові образи тварин, що зустрічаються, і своє відношення до них.

Для дитини 2-3 літнього віку незабутньою подією стає відвідування зоопарку, де відкривається різноманітний світ тварин. Саме це стає наступним етапом у формуванні екологічного світогляду. А можливість підгодувати тварин для дитини це стає своєрідним дійством участі в підтримці існування звірів, що сподобалися.

Проте не всі батьки можуть правильно підготувати дітей до сприйняття оточуючого світу. Головним фактором тут є недостатність власної екологічної освіти. На допомогу їм були розроблені спеціальні програми, які у доступній ігровій формі сприяють правильному спрямуванню уваги дітей до тієї або іншої теми. Ці програми є підґрунтям наступного екологічного виховання. Від правильності та якості їх засвоєння залежить подальша екологічна культура особистості.

Закладене добре відношення до навколишньої природи в родині знаходить подальший розвиток у дитячому садку, де за допомогою розроблених фахівцями програм триває розвиток дитини в екологічному плані. Програми дошкільного екологічного виховання дозволяють ще ширше відкрити чудовий світ навколишньої природи. Саме з дошкільного віку дитина здобуває основу під подальше сприйняття природного середовища, основу під екологічну освіту. Всі недогляди, які будуть допущені в цей час, надалі буде дуже важко виправити.

Без знання основ законів природи, різноманіття зв'язків, що існують у біосфері, без прогнозування наслідків вторгнення людини в навколишній світ, неможливо раціонально будувати відносини дитини із природою, знаходити оптимальні варіанти природокористування. Виходячи із цього, метою дошкільної екологічної освіти є – сприяти формуванню основ екологічної культури й творчого мислення у дітей дошкільного віку, а це зобов'язує підготовку та надання зрозумілої для дитини інформації.

Важливе місце у вихованні дітей у цей період займають екологічні ігри та екологічні свята. У грі дитина краще засвоює та сприймає відповідну інформацію, менше втомлюється і такий підхід стає дуже важливим елементом виховання.

З віком діти починають звертати увагу не тільки на тварин, але й на статичні рослини. Тут дуже важливо пояснити дитині, що рослини такі ж живі організми, тільки не можуть переміщатися. Саме тому вони ще більш уразливі перед людиною [7].

Діти старших груп вже можуть самостійно, або за допомогою батьків, проводити спостереження, ставити прості опити. Тому від вихователів вони отримують домашні завдання, які дозволяють їм більш цілеспрямовано вивчати ті або інші особливості рослин або тварин, пророщувати насіння, вирощувати кімнатні рослини та інше. Дуже важливо, щоб дитина, зробивши які-небудь спостереження, розповіла про них перед групою своїх однолітків. Вихователю повинен усіляко підтримувати прагнення дітей до спостереження за навколишньою природою. Саме із цього моменту йде ознайомлення з таким поняттям як екологія, навколишнє середовище.

Значне місце у виховному процесі займають екскурсії та походи на природу. Саме знаходження на природі батькам та вихователям значно простіше показати, що по відношенню до природи людина є більш сильною стороною. Саме тому вона повинна оберігати та охороняти природу.

Таким чином, взаємодія батьків у родині й вихователів у дитячій дошкільній установі дозволяють формувати грамотні основи екологічного підходу до сприйняття навколишнього природного середовища, а дошкільнє екологічне виховання входить до загальної Концепції безперервної екологічної освіти, початковою ланкою якої є саме сфера дошкільного виховання.

Шкільна екологічна освіта є основою нового етапу розвитку відповідального відношення учнів до навколишнього природного середовища. Метою шкільної екологічної освіти – виховання громадян, які мають екологічний світогляд і на цьому підґрунті здійснюють екологічно доцільне поведіння і діяльність, які спрямовані на покращення якості життя.

Екологічне виховання у школі можна поділити на три етапи. На першому (1–4 класи) закладаються основи всебічного розвитку дитини. У класах створюється атмосфера гуманності через естетичне, екологічне й моральне виховання школярів. Стратегія освіти на даному етапі складається у формуванні цілісної картини світу, природи, суспільства, а також базових умінь і навичок. На другому етапі (5–9 класи) починається поглиблене вивчення предметів природно-наукового циклу (хімія, географія, біологія, математика), вводяться факультативні курси й кружки. На третьому етапі (10–11 класи) особисто-орієнтоване навчання з урахуванням інтересів і потреб учнів і їхніх батьків.

У школі реалізується змішана модель екологічної освіти, яка поєднує класні заняття у школі з заняттями на природі. Саме на натуралістичному підході розроблений метод, який отримав назву «польова екологія». Цей підхід базується на формах та методах екологічного виховання, при яких учні вивчають світ, що їх оточує, безпосередньо у природному середовищі. Саме безпосереднє спілкування дитини з природою стає сьогодні предметом серйозних наукових досліджень європейських вчених. Польова екологічна освіта

припускає, що основною формою виховання дітей є позакласні навчальні й дослідницькі заняття на екскурсіях, польових практикумах, у походах, експедиціях, таборах і т.п. Фактично, мова йде про вивчення природи в природних умовах. Проте із всіх численних напрямків екологічної освіти область «польової екології» і «натуралістичної» освіти виявилися, мабуть, найменш «освоєними» і поки що важкодоступними формами екологічної освіти, особливо в середній школі [8].

Метою вузівської екологічної освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців відповідного профілю, що володіють високим інтелектуальним і культурним рівнем, що мають глибокі знання, уміння й навички в області екології і стійкого розвитку, здатних інтегрувати отримані знання в політичні рішення й програми державного розвитку в майбутній професійній діяльності. Метод «польової екології» повинен стати домінуючим у вищих навчальних закладах.

Тому одним з важливих моментів є правильний підбір природних територій для яких найбільше підходять об'єкти природно-заповідного фонду, а саме національні природні парки. На їх базі необхідно створювати постійні стаціонарні території для проведення польових занять, тим більш що така робота для національних парків передбачена законодавством. Критерієм підбору таких територій є:

- зручне розташування і можливість швидко достатися до місця проведення практики;
- відповідність території вимогам практичних занять (наявність великої кількості об'єктів, які являють собою предмет вивчення або дослідження);
- спеціально відведене місце для розміщення школярів або студентів (безпечність, наявність водопостачання, дотримання відповідних санітарних вимог та інше);
- можливість організації культурного дозвілля.

Для проведення робіт по програмі «польова екологія» спільно з співробітниками національних парків (в залежності від конкретних умов) були розроблені напрямки еколого-освітньої діяльності на територіях:

1. Робота зі шкільною молоддю.
 - 1). Проведення занять вихідного дня.
 - 2). Проведення літніх екологічних таборів
 - 3). Проведення семінарів, конкурсів, виставок.
2. Робота з студентською молоддю
 - 1). Проведення літніх екологічних таборів.
 - 2). Проведення літніх учбових практик
 - 3). Проведення семінарів, конкурсів, виставок.
3. Робота з викладачами біології шкіл
 - 1). Проведення занять по екологічній та природоохоронній тематикам.
 - 2). Створення при школах куточків охорони природи.
4. Центр підготовки шкільних наукових робіт в рамках програми МАН.
 - 1). Розробка тем по програмі МАН і супровід їх виконання.

По видам робіт були прийняті наступні:

1. Лекційні та практичні заняття в приміщення екологічного центру.

2. Екологічні екскурсії по стежкам НПП.
3. Заняття вихідного дня (заїзд зранку у суботу, від'їзд ввечері у неділю).
4. Екологічні ігри на природі для дітей та дорослих.
5. Роботи екологічного напрямку на території парку.

Були розроблені тематичні лекційні та практичні заняття, проложені екологічні стежки, підготовлені території для розміщення наметових екологічних таборів та екологічних практик. Поступово екологічні заняття на територіях парків стають популярними серед шкільної та студентської молоді, викладачів шкіл, а сам метод «польової екології» дозволяє суттєво покращити якість інформації, яка надається та її засвоєння. Крім того для школярів та студентів з'являється чудова можливість глибше зануритися у світ природи, прийняти участь дослідницькій роботі, яку проводять наукові співробітники парку, побачити ті зміни які відбуваються у природному середовищі під впливом людини.

Важливим фактом є те, що частина школярів, занурившись під час екологічних занять у природне середовище і краще його зрозумівши, планують у подальшому житті піти навчатися на відповідні спеціальності, щоб своїм трудом зберігати нашу неповторну природу.

Висновки. Одним з головних проблем, що постали перед людством, є екологічна катастрофа. Нехтування об'єктивними законами розвитку і відтворення природно-ресурсного комплексу існуючу екологічну ситуацію в Україні визначають як кризову. Результатом цього стало різке погіршення стану здоров'я людей, зменшення народжуваності та збільшення смертності, а це загрожує вимиранням і біологічно-генетичною деградацією народу України.

Виходячи з цього у світі на початку третього тисячоліття характер екологічної політики кардинально змінюється. Людству потрібно створити нову культуру взаємовідносин з природою.

Нами були розроблені програми екологічного виховання молоді починаючи з дитячого садка і до завершення вищого навчального закладу. Впровадження в екологічній освіті безперервності та наступності, а екологічного виховання слід проходити в системі родина-школа-вуз.

Програми екологічного виховання створюються за віковими ознаками. Починаючи зі школи реалізується змішана модель екологічної освіти, яка поєднує класні заняття у школі з заняттями на природі.

Застосування натуралістичного підходу, який отримав назву «польова екологія», базується на формах та методах екологічного виховання, при яких учні вивчають світ, що їх оточує, безпосередньо у природному середовищі.

Найкращім місцем для проведення польових занять є території національних природних парків. Для проведення робіт по програмі «польова екологія» спільно з співробітниками національних парків розроблені напрямки еколого-освітньої діяльності. Екологічні заняття на територіях національних парків стають популярними серед молоді, а сам метод «польової екології» дозволяє суттєво покращити якість екологічної інформації її розуміння та засвоєння.

Література

1. Влащенко С.В. Розвиток заповідної справи на Харківщині. Сьогодні та перспективи. / С.В.Влащенко, І.А.Воронцова // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна, серія біологія, – 2017. вип. 28. – С. 134-139.
2. Бирюкова Н. Особенности экологического образования за рубежом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.ru>.
3. Воронцова І.А. Розробка та застосування програм екологічного виховання серед шкільної та студентської молоді / І.А. Воронцова, С.В. Влащенко, Е.В. Вишня // В сб.: Проблемы современного педагогического образования. Серия педагогика. Вып. 48(2). Ялта 2015. – С. 47-56.
4. Шульженко А.К. Воспитание эстетического восприятия окружающей среды в европейских странах. / А.К. Шульженко // Экологическое образование. – №2. – 2005. – С. 29-33
5. Воронцова І. Використання іноземного досвіду екологічного виховання молоді / І.Воронцова, С.В.Влащенко // Наукові записки кафедри педагогіки – Харків, 2013. – Вип. XXXII. – С. 51-60.
6. Гимильянова С.Т. Непрерывное экологическое образование будущих учителей в России и США. Автореферат диссертации. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www. - Электронная библиотека диссертаций dslib.net>.
7. Ніколаєва С.Н. Методика экологического воспитания дошкольников. / С.Н. Николаева // Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 184 с.
8. Воронцова І.А. «Польова екологія» – як важливий елемент формування еколого-освітнього покоління. / І.А. Воронцова, С.В. Влащенко // Проблеми сучасної педагогіки. Серія: Педагогіка і психологія. – Ялта, 2013. – Вип. 39, ч. 3. – С. 63-68.

References

1. Vlaschenko S. Rozvitok zapovidnoi spravi na Harkivschi. Sjogodennja ta perspektivi / Vlaschenko S., Vorontsova I. // Visnik Kharkivskogo natsionalnogo universitetu imeni V. Karazina, serija biologija, – 2017. vyp. 28. – S. 134-139.
2. Biryukova N. Osobennosti ekologicheskogo obrazovanija za rubezhom [elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://portal.ru>.
3. Vorontsova I. Rozrobka ta zastosuvannja program ekologichnogo vihovannja sered shkijnoi ta studentskoi molodi. / I. Vorontsova, S. Vlaschenko, E. Vishnja // V sb.: Problemy sovremenogo pedagogicheskogo obrazovanija. Serija pedagogika. Vyp. 48(2). Jalta 2015. – S. 47-56.
4. Shulzhenko A. Vospitanie esteticheskogo vospriyatija okruzhajuschej sredy v evropejskij stranah. / A. Shulzhenko // Ekologicheskoe obrazovanie. – №2. – 2005. – С. 29-33.
5. Vorontsova I. Vykristannja inozemnogo dosvidu ekologichnogo dshovannja molodi / I. Vorontsova, S. Vlaschenko // Naukovi zapiski kafedri pedagogiki. – Kharkiv, 2013. – Vip. XXXII. – С. 51-60.
6. Gimiljanova S. Nепrерывное экологическое образование будущих учителей в России и США. Автореферат диссертации. [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www. - Elektronnaja biblioteka dissertatsiy dslib.net>.
7. Nikolaeva S. Metodika ekologicheskogo vospitanija doshkolnikov / S. Nikolaeva // Ucheb. posobie dla stud. sred. ped. ucheb. zavedenij. – M.: Izdatel'skij tsentr «Akademija», 2001. – 184 s.
8. Vorontsova I. «Polyova ekologiya» – jak vazhlyvyj element formuvannja ekologoosvitnogo pokolinnja / I. Vorontsova, S. Vlaschenko // Problemi suchasnoy pedagogiki. Serija: Pedagogika i psihologija. – Jalta, 2013. – Vip. 39. h. 3. – S. 63-68.

Vorontsova I.A.,

*PhD, Associate Professor of the Department of Sports-Pedagogical and Biological Disciplines,
Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy, irivorontsova08@gmail.com*

Vlaschenko S.V.,

PhD, researcher, national park "Gomilshansky lyssy", s.vlaschenko@gmail.com

Ukraine, Kharkiv

ASPECTS AND PROBLEMS OF ENVIRONMENTAL EDUCATION OF YOUTH

The irreversible negative changes occur as a result of human activity and man-made influence in natural ecological systems. To overcome it, mankind needs to create a new culture of relationships with nature and radically change the system of education. Today, environmental education is seen as the main condition for the emergence of mankind from the environmental crisis.

On the way to solve the existing problem is the programs for the ecological education of youth were developed on the principle of continuity in the family-school-high school system. The application of the "field ecology" method and the use of nature territories for national natural parks has shown the high efficiency of this approach and greatly contributed to increased visibility, understanding of the problem and material mastering.

Key words: *ecological crisis, ecological education of youth, "field ecology".*

